

dalom?... Ki vesz bennünket komolyan, írókat?...»

Olyan jó lett volna felelni most az idei könyvhéten Móricz Zsigmondnak, ha megérhette volna. Hogy jöjjön, nézze meg hányan és hányan forgatják új kiadásban megjelent »Kerek Ferkó«-ját és a »Forró mezők«-et meg a föl-szabadulás óta újonnan kiadott egyéb munkáit is, a többi magyar íróéval. Mert a mai magyar irodalom már nem önámítás. Klasszikusainkkal s főként mai íróink nagy példamutatójával, a nagyszerű szovjet irodalommal együtt barátokra, olvasókra talált a jó, a szép-

re nevelő, nemesen szórakoztató irodalom.

Az írtam, nem olyan régen panaszkodott Móricz Zsigmond? De, nagyon-nagyon régen volt az! Régen, a milliányi magyar koldus idején, az urak országában.

MA SZABAD világba lép ki a föl-szabadult magyar Könyv. A könyvesboltok egyre kevésbé nyugalmas polcairól kimegy az utcára, hogy mesterei igaz gondolatait hordozva bekopogjon az emberekhez, besétáljon az otthonukba, belopózzék a szívükbe.

LŐKÖS ZOLTÁN

Pratolini: Szegény szerelmesek krónikája

»Te Sámson vagy Macist — a hóhér, aki tisztét a néptől kapta; az Úr angyala vagy, az élet hírívője, a kommunista, akire a párt roppant felelősséget ruházott; Corrado vagy, a kovács, aki térdeid közé veszed és satúként szorítod a legszilajabb ló patáját, De azért vérből-húsból való vagy, ember, van két szemed, szád, orrod, harminckét fogad és egy tetovált táncosnő a karodon. Szélesgyapjas mellű vagy, mellednek sűrű bozontja alatt ott dobog nagy szíved« — mondja az író regénye egyik hősnének, aki halálos hajszában kergetőzik motorkerékpárján egy fasiszta autóval.

Az ember míg olvassa a könyvet úgy érzi, hogy az író maga is a regény egyik szereplője, aki a sarki vendéglőben egy-egy féldeci mellett elmondja a napi eseményeket, mint Staderini, a cipész.

A regény egy kis, jelentéktelen utca, a Corno-utca lakóinak életét meséli el. Tulajdonképpen nem is lehet elmondani a regény cselekményéből annyira sok szálon fut és ez a sok cselekményszál is olyan hallatlan ügyességgel, megszerkesztett kuszasaggal bonyolódik, fonódik össze, hogy az szinte csodálatos. A »Szegény szerelmesek krónikája« kitűnően jeleníti meg a mindennapi életet; az emberek látható és mások előtt láthatatlan kapcsolatait,

az emberekben végbemenő gondolati és lélektani mozgásokat; az apró, kicsinyes, egyéni problémákat és mellettük a nagy, nemzetet érintő kérdéseket — persze az utóbbiakat is ugyanazon férfiakban, nőkben az egyéni problémák közé beágyazva. Ez teremti meg a regény szinte utolérhetetlen hitelességét.

A regény cselekménye az olasz fasizmus végleges uralomrajutásának idején, 1926-ban játszódik le. De ez az uralomrajutás nem háttérként jelenik meg, hanem a Corno-utca lakói mindennapi életének hol lanyhább, hol gyorsabbsodró kavargásában. Egyúttal azonban — és ez a nagyszerű a regényben — mintegy a sok-sok emberből kivetítődve egy nem éles konturokkal megrajzolt, de annál intenzívebb, mondhatnánk szuggesztívebb háttérül is szolgál.

Igaz, hogy egy kis utcát, de annak minden lakóját bemutatja az író, így aztán elég sok embert mozgat, és ezek az emberek nemcsak egyszerűen lelki felépítésükben, belső alkatakukban, hanem foglalkozásukat, társadalmi helyzetüket tekintve is különböznek egymástól. Egy hasonlóságuk van csupán, ez pedig az, hogy mindannyian eltiportjai, áldozatai a fennálló rendnek: a kapitalizmusnak, a fasizmusnak.

Szerelmesek kavargó története a regény, szerelmeské, akik szeretik, megcsalják, otthagyják egymást. A szerelem sexuális és érzelmi lényegének hatalmas skáláját mutatja meg az író. Szerepelnek a regényben prostituáltak — azoknak is hány fajtája! — és szerepelnek olyan lányok, akik meg sem csókolják kedvesüket, talán azért, mert nagyon szeretik. De ez a szerelem-bemutatás sohasem egyoldalú, sohasem válik l'art pour l'art leírássá. A kéjenc, homosexuális Singora, minden tekintetben aljas erkölcstelen. Fasiszta, haszonleső, embergyűlölő és az ő elkorcsosult testének, lelkének teljes felbomlása, szinte szimbólikus jelentőségű.

De nemcsak szerelemről szól a regény, mint ahogy már említettük. (Persze ez a szétválasztás nemcsak hogy önkényes, de sok tekintetben célszerűtlen, értelmetlen is, hiszen az emberben zajló különféle érzéseket, gondolatokat nem lehet szétválasztani egymástól.)

Nagyszerű ember Macist, a kovács, akit végül a fasiszták agyonlőnek. Erde-

kes figura Nanni, a hivatásos betörő, aki először rendőrspiclivé válik, majd fasiszta besűgővé. Hosszan lehetne beszélni Ugóról, a zöldségárusról, aki eltávolodik a párttól, amely már-már kiveti magából, mikor a döntő pillanatban, a fasiszták »apokalipszis éjszakáján« visszanyeri kommunista öntudatát és ettől kezdve szilárdan kitart elvei, világnézete mellett.

Mint említettük: a regény tartalmát elmondani lehetetlen. A Szegény szerelmesek krónikáját el kell olvasnia mindenkinek, aki szereti az igazán emberi történetet.

Írója — Vasco Pratolini. Mondjuk el róla, hogy firenzei, hogy a boccaccioi hagyományok kiváló örököse, hogy az olasz nyelv egyik legtehetségesebb művésze és könyveit számtalan nyelvre fordították? Aki elolvassa a könyvet, tudni fogja, hogy ki Vasco Pratolini és boldog lesz, hogy megismerkedett vele.

ANDRAS SANDOR

Csorba Győző: Ocsúdó évek

Dunántúl Kiadó Pécs, 1955

Csorba Győző, a kiváló műfordító és költő, Goethe, Janus Pannonius és a középkori latinnyelvű költők műveinek megszólaltatója, — első ízben kísérletezve e műfajjal — elbeszélő költeményt írt életének első tíz esztendejéről.

Kötete nem kis nyeresége mai magyar költészetünknek. Megrázó emberi sorsok, néhány szóval is plasztikussá formált alakok jelennek meg az olvasó szemé előtt az önéletrajzi költemény olvasásán, — s a családtagok, ismerősök, gyermek- és felnőttkori barátok ábrázolásából minduntalan elénkvetül a »főhős« arca. Egy rendkívüli érzékenységgel, a nyomort, a szenvedést szinte anyja emlőjétől kezdődően megismerő, s az akkori világ korbácsütéseit örökre szíven hordó gyermek arca bontakozik ki az arányérzékkel, fegyvelmezt mûgönddallal írt strófákból.

Különösen megrázó a gyermek szerettei küszködésének, fogcsikorgató türellemmel viselt sorsának ábrázolása. Édes-

anyjáról írt sorai tartósan az olvasó ben-sőjében zengenek:

»Anyám, nem voltál zászló s példaasszony,
de asszony voltál, s ami még több: ember.
Átláboltál velünk tengernyi rosszon,
Karodon vittél s vittél hű szivedben.

Törött erőd új virágba nyílnak,
Egyetlen ór, pótolhatatlan menhely!
Mert minden ember lelke mélye gyermek,
s csak anyjánál talál igaz kegyelmet.«

Kár, hogy az ábrázolt élmények, sor-sok nem minden részletben tagulnak ilyen, minden igaz ember szíve-húrja sze-rint szóló, közösségi élménnyé.

Csorba erősen filozófikus hajlamú költő, épp ezért szinte érthetetlen, hogy a gyermekkori nagy tanulságokra eszmél-tető élményeknek nem rajzolja meg kellő súllyal társadalmi vonatkozásait! Nem brosúra-ízű, költőtlen, száraz, konzek-venciák hangoztatását kérjük számon;